

Complexnummer: 515634

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

De Braak

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

515635, 515636, 515637, 515638

Woonplaats

Paterswolde

Gemeente

Tynaarlo

Provincie

Drenthe

Locatie van het hoofdobject

Hoofdweg 268, 9765 CM te Paterswolde

Complexomschrijving

Omschrijving complex:

De buitenplaats De Braak heeft -op basis van een ouder, meer geometrisch patroon- een betrekkelijk ruim opgezette landschappelijke aanleg van de hand van L.P. Roodbaard (ong. 1827); het centrum wordt gevormd door een langgerekt (noord-zuid), vrij open parkbos, waarin twee vijvers liggen; tussen de vijvers, in het topografische midden van het park, en in een open ruimte, stond tot 1896 het landhuis; dit gebouw is niet door een nieuw vervangen; aan de westkant en in de noordoosthoek van het terrein liggen weilanden; één ervan is een hertenkamp; direct ten noordwesten van het verdwenen huis staat de tuinmanswoning uit 1916; verder zijn er een beukenberceau en een klein doolhof; enkele rechte en een gebogen laan en slingerpaden doorkruisen het terrein, dat hier en daar nogal geaccidenteerd is. De buitenplaats ligt aan de noordrand van het dorp Paterswolde op de overgang van hogere esgronden naar het lagere gebied rond het Paterswoldsemeer; het complex wordt aan de noordkant begrensd door de Wieringaslaan, aan de oostkant door de Hoofdweg, ten zuiden door de Vennerstraat en aan de westzijde door de Hooiweg. De historische buitenplaats De Braak omvat de volgende onderdelen: TUINMANSHUIS (1), PARKAANLEG (2), INRIJHEK (3) en TUINBEELD (4).

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding der onderdelen aangegeven.

Waardering

De historische buitenplaats De Braak is van algemeen cultuurhistorisch belang omdat een 19e eeuws landschapspark van deze ruime afmetingen voor de provincie Drenthe zeldzaam is en omdat het een relatief gaaf bewaard Roodbaard-park betreft met grote

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

architectonische kwaliteiten; dit alles ondanks het feit dat het landhuis niet meer aanwezig is.

Monumentnummer*: 515635

Status rijksmonument
Inschrijving register* 14 juni 2004
Kadaster deel/nr 82858/8

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Paterswolde Tynaarlo Drenthe

Locatiennaam Locatieomschrijving
Paterswolde

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Eelde B 3463

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1:

TUINMANSHUIS, XXa; ten noordwesten van de oude huisplaats: witgepleisterd gebouw op L-vormige plattegrond; één bouwlaag onder overstekende rietkap met wolfseind (zuidvleugel); T-ramen; ingang deur in de oksel van de L.; halfronde meerruits dakkapellen, waarvan de rietbedekking in de kap overloopt; cottage stijl; aan de noordzijde evenwijdige vleugel op rechthoekige plattegrond - ook witgepleisterd - aangebouwd: één laag onder mansardedak met rode pannen; haaks hierop een aangebouwde schuur onder zadeldak met rode pannen, ook witgepleisterd.

Waardering

TUINMANSHUIS is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de bijzondere architectuur;
- als cultuurhistorisch en enig bouwkundig overgebleven onderdeel van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Bijgebouwen kastelen enz. Tuinmanswoning(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515636

Status rijksmonument
Inschrijving register* 14 juni 2004
Kadaster deel/nr 82858/1

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Paterswolde Tynaarlo Drenthe

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Eelde	B			3525
Eelde	B			3526
Eelde	B			3524
Eelde	B			3527
Eelde	B			3528
Eelde	B			3672
Eelde	B			3670
Eelde	B			3668
Eelde	B			3669
Eelde	B			3460
Eelde	B			3667
Eelde	B			3671
Eelde	B			3461
Eelde	B			1162
Eelde	B			261
Eelde	B			1877
Eelde	B			264
Eelde	B			2759
Eelde	B			269
Eelde	B			260
Eelde	B			265
Eelde	B			286
Eelde	B			288
Eelde	B			262

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Eelde	B			272
Eelde	B			255
Eelde	B			287
Eelde	B			271
Eelde	B			270
Eelde	B			253
Eelde	B			267
Eelde	B			248
Eelde	B			273
Eelde	B			1878
Eelde	B			959
Eelde	B			247
Eelde	B			245
Eelde	B			285
Eelde	B			3463
Eelde	B			266
Eelde	B			254
Eelde	B			246

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2:

PARKAANLEG; de aanleg bestaat uit het centraal gelegen bosrijke deel met twee vijvers: de aanleg van Roodbaard, ong. 1827; het hoofdmoment hiervan zijn de twee vijvers, die zeer verschillend van vorm en grootte zijn; de grootste ligt min of meer centraal in het complexgebied en heeft twee armen en een uitstulping; in het westelijke deel ligt een niervormig eiland met een lage heuvel, waarop met name veel beuken; ten noorden van de grote vijver ligt de andere, kleinere vijver; deze strekt zich uit in noord-zuid richting en heeft een langgerekte en geschulpte vorm; aan het noordelijke einde, op de rand van het park, ligt een hoog heuveltje met een solitaire linde. Tussen de beide vijvers bevindt zich de open plek, waar tot 1896 het landhuis stond; na de afbraak ervan is er geen nieuw huis gebouwd. Op deze huisplaats staat aan de oostzijde naast de grote vijver een groepje oude linden; verder enkele solitaire beuken; ten noordoosten van de huisplaats en ten oosten van de kleine vijver bevindt zich de plek van de oude moestuin; er staan nu jonge fruitbomen. Aan de oostzijde van het complex, bij het ingangshek (zie onder 3) aan de Hoofdweg, begint de oprijlaan, die met een flauwe lange boog naar de huisplaats leidt; op dit punt vervolgt het tracé z'n weg als een rechte laan naar de westgrens van het complex; ook deze rechte laan geeft toegang tot het park. De gebogen laan heeft geen laanbeplanting en is verhard met gemalen rode natuursteen; het rechte stuk laan naar de Hooiweg is een zandweg met een beplanting van oude eiken, waarvan vele al verdwenen zijn. De in elkaars verlengde liggende lanen (in oost-westrichting) verdelen de buitenplaats in twee ongeveer even grote delen. In het midden van het noordelijk deel ligt de reeds genoemde kleine vijver, door een klein stuk oud bos omgeven; om de langgerekte vijver

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

loopt een pad; ten oosten van dit bosje ligt een groot min of meer vierkant weiland met in het midden een groep van 5 oude eiken en twee drinkpoelen; aan de oostzijde wordt het weiland begrensd door de Hoofdweg; een deel van de wei is omgeven door een meidoornhaag; met een uitstulping reikt de wei in de noordwesthoek tot aan het heuveltje ten noorden van de vijver. Ten westen van het bosje liggen twee langgerekte weilanden, gescheiden door een houtwal met enkele oude eiken en een zandpaadje; aan de westkant grenzen de weiden aan de Hooiweg; de noordwei wordt aan de noordkant begrensd door de Wieringaslaan met dubbele rijen oude eik; deze laan zet zich als noordgrens van het complex oostwaarts door tot aan de Hoofdweg; langs de westgrens van de wei een meidoornhaag; de wei ten zuiden van de houtwal heeft langs de westgrens een laan met linden, die zich zuidelijk van de westelijke toegangslaan voortzet tot in en om de zuidwesthoek van het complex. In het midden van het zuidelijk parkdeel ligt de grote vijver, direct ten zuiden van de huisplaats; in het bos direct ten oosten, zuiden en westen van de vijver ligt een dicht patroon van slingerpaden, gedeeltelijk nog volgens de Roodbaardlijnen; er is ook een systeem van smalle slootjes; langs de westgrens van het westelijk bosdeel liggen een doolhof en een berceau van beuk uit het begin van de 20e eeuw; direct ten westen van de huisplaats en ten zuiden van de westelijke oprijlaan ligt de hertenkamp met drie solitaire eiken en drie groepjes eik; de gehele kamp is omgeven door een sloot, die langs de zuidkant een uitstulping in de hertenwei heeft; in de zuidwesthoek van het complex ligt, loodrecht op de hertenwei, een klein langgerekt weiland; op de scheiding ervan met het bos ligt de reeds genoemde berceau; het bos ten oosten en zuidoosten van de grote vijver dateert slecht ten dele uit de tijd van Roodbaard; een groot deel is in 1948 aangelegd op oude weidepercelen.

Waardering

PARKAANLEG is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege het relatief gaaf bewaarde Roodbaarddeel van het complex;
- vanwege de landschappelijk-visuele waarden.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515637

Status rijksmonument
Inschrijving register* 14 juni 2004
Kadaster deel/nr 82858/3

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Paterswolde Tynaarlo Drenthe

Locatiennaam Locatieomschrijving
Paterswolde

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Eelde B 2759

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 3:

INRIJHEK, 1856; forse pijlers in neorenaissance stijl, opgebouwd uit alternerende lagen van baksteen en natuursteen; dekplaten bekroond door natuurstenen vazen; zwaar smeedijzeren hekken; dito zijstukken.

Waardering

INRIJHEK is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de robuuste neorenaissancevormgeving;
- vanwege de cultuurhistorische en ornamentale waarden;
- als markering van de ingang van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515638

Status rijksmonument
Inschrijving register* 14 juni 2004
Kadaster deel/nr 82858/4

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Paterswolde Tynaarlo Drenthe

Locatiennaam Locatieomschrijving
Paterswolde

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Eelde B 3461

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 4:

TUINBEEELD, 18e eeuw; tegen de gevel van het tuinmanshuis; oorspronkelijke plaats op de oostoever van de grote vijver; wit marmeren mythologische vrouwenfiguur; ontbloot bovenlijf, eronder met gedrapeerd kleding; het hoofd ontbreekt.

Waardering

TUINBEEELD is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de cultuurhistorische en ornamentale waarden.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen Tuinbeeld

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument